

אני לא נראית יהודייה במיוחד

— הילה עמית

אני לא נראית יהודייה במיוחד. כשאני מתהלכת בברלין, אף אחד לא יכול לדעת. אני נדמית לעוברים ושבים כטורקיה או כאחת מהנשים הערביות. פעם אחת, בסוף שבוע קר במיוחד, נסעתי ברכבת התחתית מאוחר בלילה. גבר שיכור עישן בתוך קרון הרכבת. ביקשתי ממנו להפסיק. השיכור התלהם. הוא הביט לעברי והניע את ידיו בצורה מאיימת, "פאק יו" הוא אמר, "תחזרי לספרד". פחדתי לחיי ולא הגבתי, בתחנה הבאה ירדתי ועברתי קרון. אם הייתי יודעת שהוא אינו מסוגל לפגוע בי, הייתי עונה לו שאני לא יכולה לחזור לספרד כי המשפחה שלי גורשה משם במהלך האינקוויזיציה. לא חוויתי אנטישמיות בגרמניה, ולמרות המראה הערבי שלי, לא חוויתי איסלאמופוביה. למרות שאני לסבית, לא חוויתי גם הומופוביה. הבעיה הרצינית היחידה שיש לי כשאני משוטטת בלילה ברחבי העיר, היא שאני אישה. גברים רבים הציקו לי ברחובות. גברים מפחידים. גברים שיכורים. גברים צעירים וזקנים. גברים הטרוסקטואלים. ללא דת או שיוך אתני מסוים.

אני לא נראית יהודייה ובנוסף לכול אני גם מדברת ערבית, מה שהופך אותי לעוף זר כאן בברלין. כשאני עומדת בתור לדוכני פלאפל ברחובות העיר, אני מוצאת את עצמי מנהלת שיחות בערבית עם העובדים שמציעים לי כוס תה בחינם, מעמיסים טחינה נוספת למנת הפלאפל שלי. אבא שלי, אני מספרת להם, נולד בדמשק אבל היגר לישראל עם משפחתו ב-1948.

גם אבא שלי לא נראה יהודי. בכמה תמונות משפחתיות הוא נראה כמו הגברים הערבים שעובדים בחנות הסלולר שבה תיקנתי את הטלפון שלי בשנה שעברה. אותו צבע עור בגון שמן זית, אותו השיער הלבן הדליל שמוסט מצידה האחד של קרקפתו לצידה השני, מנסה להסתיר את נוכחותה של הקרחת. אותה הכרס הקטנה שתלויה מעל החגורה שלו.

אבי מבקר אותי בברלין פעמיים בשנה, בראש השנה ובפסח. הוא ויתר על הניסיון לשכנע אותי לחזור לישראל. אנחנו מארחים בדירה הקטנה שלי את ערב ליל הסדר ואת ערב ראש השנה. אני מזמינה גם כמה חברים, ישראלים ויהודים מהגרים שפגשתי כאן במהלך השנים. אבא שלי ואני נוסעים בבוקר החג ברכבת התחתית לסופרמרקט הכשר ומשיגים את כל המצרכים שאנו זקוקים להם. הוא מביא עימו את הסידור מהארץ ומברך את הברכות בראש השולחן, כפי שנהג לעשות כשהייתי ילדה קטנה והוא ואמי היו מזמינים את כל הדודים, הדודות ובני הדודים לארוחות ערב ארוכות, שעברנו הילדים נמשכו עד אין קץ.

כשהייתי קטנה הייתי נרדמת על אחת הספות, נלקחת למיטה אחרי שהאורחים היו עוזבים. כשבגרתי קצת, עזרתי לאמי לפנות את השולחן ולשטוף כלים, בזמן שאבי היה אחראי לקיפול הכיסאות והשולחנות הנוספים ולהחזרתם למרתף.

אבי נראה שמח כשהוא חוגג איתי בגרמניה. לנו, המזרחים, אין סיפורי שואה וזיכרונות קשים. לא איבדנו אף אחד מבני משפחתנו על יבשת אירופה. לא נסענו לחפש בוורשה את ביתה של סבתנו, לא הסטנו עשבים מעל קברים ברלינאיים בני 70 שנה או יותר בחיפוש אחר שמותיהם של בני משפחה. סבו וסבתו של אבי קבורים בדמשק, לא על אדמת פולין. מעולם לא היה אכפת לו שבחרתי לגור בגרמניה. לא הפריע לו שעזבתי את ישראל. הבעיה המרכזית שלו היא משהו אחר לגמרי.

אבי מתקשה לבטא את רגשותיו. יש לו נטייה להעלות נושאים קשים ברגעים שבהם אנחנו בדיוק ממהרים אל הרכבת התחתית או עולים לקומה השישית של הקה דה ווה. משום מה, רגעי המעבר הללו – תוך כדי הליכה או נסיעה במדרגות הנעות – מעוררים אצלו צורך פתאומי להעלות את הנושא הכאוב מן האוב. כאילו דיבור על הנושא תוך כדי ישיבה יהפוך להיות רציני מדי, הרסני מדי, ואחר כך הוא או אני לא נוכל לקום שוב ולחזור לחיינו, לשגרה שלנו.

כשהוא כן אומר משהו, בין הקומה השנייה לשלישית של הקה דה ווה, בעוד בגדי מעצבים מדוכני המכירה שמסביב מסנוורים אותי, עיניו מתמלאות בשמץ של גאווה. אותן עיניים ששתי שניות לאחר מכן, בין הקומה הרביעית לחמישית, נרתעות בהתרסה מהתגובה שלי. הוא אינו מביין כיצד אני מגיעה למסקנותיי הנחרצות.

אני רוצה לומר לו בצורה ברורה אך בעדינות שאני לא רוצה להביא ילדים לעולם, שלא יהיו לו נכדים, אבל באותו הרגע אנחנו יורדים מהמדרגות הנעות ומוצפים בריחות של קומת האוכל של הקה דה ווה. הוא הולך לפניי ומחפש מה ואיפה הוא רוצה לאכול ופתאום הוא נראה עייף, מותש מהקניות ומעצם השיחה שהסתיימה לפני שהתחילה. בבת אחת תמה השיחה ותם הרגע ועימו מתבטלות אמירותיי כזמניות, לא סופיות. הוא מעלה את הנושא רק ברגעים מזדמנים אלו, כך שאין סוף, אין מסקנה מוגדרת, והוא יוכל להפיח חיים בנושא לכשיזדקק לכך, בכל מקום ובכל זמן שיתחשק לו, במעבר הבא ממקום למקום. בתוך הסיום הזה שהרגע כופה עלינו, מתוך המעבר בין המצבים, מתקבעת בי ההחלטה כי בפעם הבאה אומר ביתר בהירות, אנצל את הרגע ואציב עובדות במהרה, לא אשאיר מקום לספק, אבל הרגע עוזב אותנו. אנחנו מסתובבים שוב ברחובות ברלין, נותר רק יום אחד לסיום ביקורו. זה כמעט יום כיפור והוא צריך לטוס חזרה ארצה, או שפסח כמעט נגמר והוא צריך לחזור לעבודה שלו, לבית הריק שלו, הבית שבו גדלתי, הבית אשר מחכה לנכדים אבל לא יזכה לכך

שילדים יתרוצצו וישחקו בחדריו.

אין לי הסבר משכנע לסיבה שבעטייה אינני רוצה להביא ילדים. כל שאני יודעת הוא שהידיעה הזו מקובצת בתוכי כאגרוף, חיה איתי, קבועה וברורה, אינה ניתנת לשינוי. אולי בגלל ידיעה זו עזבתי את ישראל, המדינה היהודית שבה לכל אישה יש או כל אישה רוצה שלושה ילדים.

אני משתוקקת להעביר את אבי אליי, רוצה שיהגר בשביל להיות לצידו, רוצה שלא יהיה כל כך בודד. אבל אף אחד מאיתנו אינו יכול להשפיע על החלטתו של השני. הוא יישאר שם וימשיך לבקר אותי בחגים, ואני אשאר כאן, אל-הורית, נטולת ילדים.

אף אחד מאיתנו לא נראה יהודי כשאנחנו עולים על קו האוטובוס 171 שייקח אותנו אל שדה התעופה. אנחנו נראים בדיוק כמו האנשים שסביבנו: עיפים, עסוקים, עצובים. כאילו לא השגנו את מה שרצינו אבל אנחנו עדיין מלאי תקווה, אנחנו עדיין מאמינים שמהו יכול להשתנות.

ד"ר הילה עמית פרסמה סיפורים בכתבי עת בארץ ובעולם. ב-2016 יצא בעם עובד ספרה **מאושרי והלאה** שעסק בדמויות משולי החברה הישראלית, ביניהן להט"בים מזרחים ופלסטינים. ב-2018 התפרסם מחקרה שעסק בלהט"בים שהחליטו לעזוב את ישראל, *A Queer Way Out: The Politics of Queer Emigration from Israel*. ספרה זכה בפרס ספר השנה מטעם ארגון לימודי נשים ומגדר של המזרח התיכון. הרומן **עיר תחתית** יצא לאור בהוצאת עם עובד, 2022.